

egen Sag, vilde jeg ikke tage i Betænkning at bringe den for her i Thinget. Det agter jeg imidlertid ikke, det er ikke min Hensigt nu her at fordre Erstatning; men jeg vil dog sige Dem, at det er min fulde Dverbviisning, at Enhver, som vil undersøge Sagen nøiere, — og hvert Ord, som jeg her har sagt, kan jeg documentere — vil vist være enig med mig i, at disse Autoriteter, Artilleriet og Collegiet, eller nu Krigsministeriet, have i denne Sag handlet anderledes end det vilde holdes for tilfældigt af privat Mand mod privat Mand. Under flige Omstændigheder vilde De vistnok sjønne, at der ikke vel kan være Tale om at kunne concurrere med et saaledes begunstiget Værk. Vil man have en virkelig Concurrence, saa maa man først og fremmest holde sit Ord, og dernæst maa man stille begge Parter lige. Det maa blive den private Mand's Sag, hvad han kan præstere, men naar man giver ham et Tilfagn, skal man holde det, og naar man fremdeles siger, at man ønsker en Concurrence, saa skal man søge at lade denne finde Sted paa en saadan Maade, at begge Concurrenter staae lige, og navnlig paasee, at Arbejdet tildeles dem i omtrent lige Maal; thi det er ogsaa en af de Maader, man har vidst at modarbejde mig paa, at medens man tilstod Frederiksværk store Quantiteter, tilstod man mig kun mindre. Nu vil Enhver dog forstaae, at man ikke godt kan levere det lille Parti til forholdsvis samme Pris som det større. Der er saaledes, naar man vil see lidt nøiere paa Sagen, meget, der vistnok viser, at Frederiksværk, istedetfor at være nødvendig, tværtimod er skadelig, thi det tør jeg forstikke, at Priserne paa de fleste omhandlede Arbejder vilde for lang Tid siden være nedsatte betydeligt under det, de have været og det, de ere, naar man ikke ved paa en utilbørlig Maade at begunstige Frederiksværk havde forhindret en naturlig Concurrence fra at finde Sted.

Hvad angaaer Maskinværkstedet, som er blevet omtalt, da er det ogsaa et af de Værksteder, der fremstod omtrent for 20 Aar siden, efterat man havde begyndt paa Grydes og Kaffelovnsstøberierne. Der blev anvendt meget betydelige Summer paa at faae det i Veiret, og det lykkedes til en vis Grad; men jeg

maa bede Dem lægge Mærke til, hvad der er foregaaet. Der er opstaaet og har udvillet sig ikke faa private Værksteder i Kjøbenhavn og over hele Danmark, og ville De spørge, hvor Maskinerier som Dampmaskiner og andre større Arbejder af den Slags nu forfærdiges, ville De faae det Svar, at det er paa mange andre Steder her i Landet, men ikke paa Frederiksværk. — Uagtet Staten har anvendt store Summer for at faae et saadant Værksted opført paa Frederiksværk, og uagtet det virkelig er kommet i Gang, ja, uagtet Staten ikke har gjort Noget for at op hjælpe de private Værksteder, saa har Værket dog her maattet træde tilbage. Jeg vil derhos give Dem at betænke, hvormeget Frederiksværk ikke desto mindre har skadet de private Værksteders Fremkomst, s. Ex. blot derved, at det af og til har taget Arbejder, som ellers vilde have tilfaldet disse. Jeg vil give Dem et Exempel fra mig selv derpaa. Under en tidligere Artillerichef, som nu er død, blev der, efterat jeg heldigen havde konkurreret om Leverance af Projectiler, sendt en dermed specielt beskæftiget Officer, som endnu er i Activitet, ud til mig, for at anmode mig om, at begynde under lignende Omstændigheder at forfærdige Affutager; men jeg var heldigvis kommen under Veir med, hvorvidt man kunde stole paa saadanne givne Tilfagn af visse Autoriteter, og jeg betakkede mig altsaa. Naar der er blevet talt om, at Affutager leveres alene fra Frederiksværk, saa er det ganske sandt; men det er, fordi man behandler Frederiksværk ganske anderledes end den private Entrepeneur, det er, fordi man kun vil handle med Frederiksværk, det er, fordi man har den hele Bestyrelse der organiseret paa en saa ganske eiendommelig Maade, at der ikke kan være Tale om, at en Privatmand under de nu eksisterende Forhold vil indlade sig paa en Concurrence. Den Dag, Frederiksværk ophører at være en Statsfabrik, kunne De være ganske rolige for, at ethvert Stykke, som nu forfærdiges der, vil blive lettere at faae end det for Diebliffet er muligt. Enhver, der vil tænke en lille Smule over Forholdet, vil ogsaa let kunne forstaae, at hvor der s. Ex. bygges Dampmaskiner og andre Maskiner af et ikke ubetydeligt Omfang — og der